

**Satakunnan hyvinvointialueen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle
hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 91/2025)
vp – eduskunnan hallintovaliokunta**

Eduskunnan hallintovaliokunta pyytää Satakunnan hyvinvointialueen lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Satakunnan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Satakunnan hyvinvointialue on antanut lausuntonsa 26.8.2025 lausuntopalvelussa valtiovarainministeriön pyytäessä lausuntoa em. esityksen luonnoksesta (VN/13714/2025).

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi esitetään muutettavaksi hyvinvointialue- ja maakuntajakolakia. Laki jaettaisiin kahdeksi laiksi, hyvinvointialuejakolaiksi ja maakuntajakolaiksi. Hyvinvointialuejakolaissa ei enää säädettäisi maakuntajaosta eikä maakuntajaon muuttumisesta hyvinvointialuejaon muutosten seurauksena. Lisäksi hyvinvointialueesta annetun lain valtuustoryhmän toiminnan tukemista ja luottamushenkilöiden palkkioita ja korvauksia koskeviin säännöksiin ehdotetaan täsmennyksiä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Yleistä

Hallituksen esityksessä käsitellään hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muuttamisen vaihtoehtoisia toteuttamisvaihtoehtoja, joihin lukeutui mahdollisuus säätää hyvinvointialue- ja maakuntajaosta jatkossakin yhdessä laissa. Tähän ei hallituksen esityksessä kuitenkaan päädytty, sillä esityksessä katsotaan, että ratkaisu perustuu maakuntajaon ja hyvinvointialuejaon toisistaan erilaisiin lähtökohtiin, tavoitteisiin ja merkityksiin.

Satakunnan hyvinvointialue edelleen kyseenalaistaa hyvinvointialue- ja maakuntajaon erilaisia lähtökohtia ja tavoitteita.

Kuten hyvinvointialue lausuntoluonnoksesta lausuessaankin totesi, toteaa se lakiesityksenkin osalta, että maakuntajaolla on pitkät perinteet ja aluekehitys on ollut sidoksissa maakuntiin. Hyvinvointialueen rahoitukseen vaikuttavat tekijät, kuten koulutustaso ja sairastavuus, esiintyvät usein maakunnan sisällä melko yhtenäisenä. Tämä johtuu maakunnan pitkästä yhteisestä kehityshistoriasta. Vaikka maakunnan sisällä voikin esiintyä alueellisia eroja, maakuntien välillä vaihtelu on yleensä huomattavasti suurempaa ja tämä on erityisesti seikka, mikä tulisi ottaa huomioon. Samoin on edelleen syytä huomioida *paikallisen itsehallinnon keskeiset ominaispiirteet* (Euroopan neuvoston paikallisen itsehallinnon peruskirja SopS (66/1991), joita painotettiin hyvinvointialuelainsäädäntöä valmisteltaessa.

Hallituksen esitys on samansuuntainen kuin luonnos tästä esityksestä. Hyvinvointialue- ja maakuntajakolaki esitetään eriytettäväksi ja esityksenä on, että hyvinvointialuejakolain 1 §:n mukaan *"Suomi jakaantuu hyvinvointialueisiin. Niiden itsehallinnosta säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa (611/2021). Hyvinvointialueen alueena on yksi tai useampi kokonainen*

maakuntajakolaissa (/) tarkoitettu maakunta, jollei ole erityistä toiminnallista perustetta poiketa maakuntajaosta”

Satakunnan hyvinvointialue haluaa edelleen kiinnittää huomiota perusteisiin, joilla maakuntajaosta voidaan poiketa. Esityksessä edelleen todetaan, että *erityisenä syynä* maakuntajaosta poikkeavaan toimialuejakoon voisivat olla esimerkiksi kielelliset tai painavat toiminnalliset perusteet. Tällä voidaan nähdäksemme tarkoittaa lakisääteisten palveluiden tuottamista, mikä on ollut hyvinvointialueilla haasteellista.

Siirtyvä omaisuus ja velat

Uuden hyvinvointialuejakolain mukaan, jos hyvinvointialue lakkautetaan ja sen toiminta jaetaan kahden tai useamman uuden hyvinvointialueen kesken, muutoksen kohteena olevien hyvinvointialueiden tulee sopia omaisuuden, sopimusten ja velkojen siirtymisestä kuuden kuukauden määräajassa.

Jos sopimukseen ei päästä ko. määräajassa jako toimitetaan kiinteistöjen, niihin liittyvän irtaimen omaisuuden ja niihin kohdistuvien velkojen sekä toimitilojen vuokrasopimusten osalta kiinteistöjen sijaintipaikan mukaan. Irtaimen omaisuuteen ja sopimuksiin liittyvä velka kohdistetaan alueelle, jolle irtain tai sopimukset siirtyvät. Muun omaisuuden ja muiden velkojen ja sopimusten osalta jako tehdään hyvinvointialueen väestön jakautumisen suhteessa, ellei omaisuuden ja velkojen tasapuolisen jaon varmistamiseksi muu jakosuhte ole perusteltu.

Edelleen on huomioitava, että yhdistettäessä hyvinvointialueita, liitettävän alueen toiminnan aikana kertynyt alijäämä siirtyy uuden hyvinvointialueen vastuulle, mikä entisestään kuormittaa uuden hyvinvointialueen taloutta varsinkin, kun alijäämä tulisi saada katettua.

Luottamushenkilöiden korvaukset

Luonnoksessa ehdotettiin, että lailla säädetään valtuustoryhmien toiminnan tukemisesta ja kokouspalkkioiden ja muiden korvausten määrästä. Hallituksen esityksessä kuitenkin todetaan, että korvausten määrästä ei voida lailla säätää, sillä hyvinvointialueet ovat itsehallinto ja näin ollen niillä on oikeus itse päättää rahoituksensa käyttämisestä ja esimerkiksi toimielinrakenteesta.

Satakunnan hyvinvointialue katsoo tämän olevan perustelua juuri em. perusteluiden näkökulmasta ja pitää esitystä kannatettavana.

Hyvinvointialuelain 87 §:ään lisättäisiin kohta, jossa todetaan, että *palkkioiden ja korvausten tulee olla kohtuullisia ottaen huomioon hyvinvointialueen toiminta ja talous. Palkkioiden suuruus perustuu luottamushenkilön asemaan ja tehtäviin.* Satakunnan hyvinvointialue pitää myös tätä kannatettavana.

Lopuksi

Satakunnan hyvinvointialue katsoo edelleen, että koska hyvinvointialueuudistus on vasta hiljattain toteutettu merkittävä hallinnollinen uudistus, ei laajojen alueellisten rajamuutosten tekeminen heti ole tässä vaiheessa tarkoituksenmukaista.